

Yhteysviranomainen
Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen lausunto, Mustasuo-Tynnyrikorven tuuli- ja aurinkovoimahanke, Tuulialfa Oy, Kiiminkijoki FI1101202 (SAC), Oulu ja Utajärvi

Mustasuo-Tynnyrikorven tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA-menettelyn yhteydessä on laadittu Kiiminkijoen Natura-aluetta koskeva Natura-arviointi. Natura-arviointi on päivätty 23.1.2026 ja sen on laatinut Afry Finland Oy. Hanke sijoittuu osittain Natura-alueelle.

1 Kiiminkijoen Natura 2000-alue

Kiiminkijoki on luontodirektiivin mukainen erityisten suojelutoimien alue (SAC-alue). Kiiminkijoen pääuoman pituus on noin 180 kilometriä ja korkeusero merenpinnan ja joen alkukohdan välillä 151 metriä. Valuma-alueen koko on 3824 km² ja järvisyys 3,4 %.

Valjastamaton Kiiminkijoki on edustava luonnontilainen Fennoskandian jokireitti. Kiiminkijoessa virtaaman vaihtelut ovat suuret. Kiiminkijoki on luonnostaan ruskeavetinen, mikä aiheutuu korkeasta humuspitoisuudesta. Humusta kulkeutuu valuma-alueen soilta ja myös metsäojitus- ja turvetuotantoalueilta. Kiintoainesta on joessa ajoittain runsaasti. Vesienhoidon luokittelun mukainen joen pääuoman vedenlaatu on yläosassa erinomainen ja alaosassa hyvä; sivu-uomien vedenlaatu vaihtelee erinomaisesta tyydyttävään.

Kiiminkijoen pääuoman vedenlaadun on todettu olevan riittävä lohikaloille, mutta etenkin happamuuden ja humuskuormituksen suhteen veden laatu on kuitenkin ajoittain lähellä kriittisiä rajoja. Joen veden laatua tulee edelleen parantaa.

Kiiminkijoki on tieteellisesti arvokas tutkimuskohde, ja Kiiminkijoella on merkitystä vaelluskaloille ja joillekin uhanalaisille kalalajeille. Tavoitteena on vaelluskalakantojen elvytys ja suojelu, mikä edellyttää veden laadun parantamista. Natura-alueen suojeluperusteena on luontotyytit *karut kirjasvetiset järvet* (3110), *humuspitoiset järvet ja lammet* (3160), *luonnontilaiset jokireitit* (3210) ja *pikkujoet ja purot* (3260) sekä luontodirektiivin liitteen II laji lietetatari (*Persicaria foliosa*).

Suojeluperusteisiin kuuluvien luontotyyppien ja lajien suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyttäminen osana verkostoa. Lisäksi alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita: alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään alueen käyttöä ohjaamalla ja luontotyyppien, lajin ja populaation määrää lisätään ja elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein.

Kiiminkijoen suojelun toteutuskeinoina ovat koskiensuojelulaki ja vesilaki.

Natura-tietolomakkeen mukaisia kuormituksia ja uhkia, joilla on vaikutuksia Natura-alueeseen ovat maanviljely (A01), avohakkuut (B02.02), turpeenotto (C01.03), haja-asutus (E01.03), asutuksen hajakuormituksen aiheuttama pintavesien saastuminen (H01.08) sekä maantäyttö ja -kuivatus (ml. ojitus) (J02.01).

1.1 Natura-arviointi

Arvioinnin kohteena oleva hanke

Hankealueen pinta-ala on noin 110 km². Hankealueelle suunnitellaan:

VE 1: 83 tuulivoimalaa sekä aurinkovoimala (299 ha)

VE 2: 57 tuulivoimalaa sekä aurinkovoimala (217 ha)

VE 3: 83 tuulivoimalaa

Hankealueelle rakennetaan ja parannetaan tiestöä, toteutetaan maakaapelointia, rakennetaan sisäistä sähkönsiirtoa varten voimajohtoja sekä sähköasemia ja mahdollisesti energiavarastoja. Tuuli- ja aurinkovoimalat liitetään suunnitteilla olevaan Aittovaara-Pyhänselkä 400 + 110 kV voimajohtoon, joka sijoittuu hankealueen pohjoisosaan. Aittovaara-Pyhänselkä 400 + 110 kV sähkönsiirtohanketta varten on tehty erillinen YVA-menettely ja Natura-arviointi.

Hankealueelle sekä sen läheisyyteen sijoittuvat Kiiminkijoen Natura-alueeseen kuuluvat järvet Kusijärvi, Saari-Sorsua sekä virtavedet Kusioja, Sorsuanoja, Korpisenoja, Pallo-oja, Nuorittajoki ja Kiiminkijoki.

Arvioinnissa esitetty näkemys Natura-alueeseen kohdistuvista vaikutuksista

Natura-arviointi on tehty asiantuntija- arviona. Lähtötietoina on hyödynnetty mm. Natura-alueen tietolomaketta, NATA-lomaketta, velvoitetarkkailuraportit, Maanmittauslaitoksen kartta-aineistoa, karttapalveluja ja avoimia aineistoja sekä tuulivoimahankkeen YVA-menettelyyn kuuluvaa aineistoa ja selvityksiä.

Arvioinnissa on kuvattu hankealueella ja sen läheisyydessä sijaitsevien Natura-alueeseen kuuluvien vesistöjen ekologinen tila. Hankkeessa suunniteltujen rakenteiden etäisyydet Natura-vesistöihin on esitetty taulukossa.

Hankkeen merkittävimmät pintavesivaikutukset liittyvät rakentamisvaiheeseen, johon sisältyy maanmuokkausta. Rakentaminen voi aiheuttaa maa-aineksen huuhtoutumista ja oijen eroosiota, mikä johtaa veden samentumiseen sekä ravinnekuormitukseen. Turvemailla vaikutukset korostuvat orgaanisen aineksen huuhtoutumisena ja uomien liettymisenä.

Ojitus ja tiestön rakentaminen muuttavat pintavesien hydrologisia olosuhteita, kuten valunta- ja virtausreittejä, ja voivat äärevöittää virtaamia. Puuston poistaminen, vettä

huonosti läpäisevien pintojen lisääntyminen sekä aurinkopuiston paneelien varjostus lisäävät valuntaa haihdunnan vähentyessä. Rakenteet, kuten tierummut, voivat haitata vesieliöstön liikkumista, muuttaa vesitasetta ja padottaa vettä. Lisäksi muutokset rantakasvillisuudessa voivat heijastua vesikasvillisuuteen, eliöstöön ja kalastoon.

Happamilla sulfaattimailla valumavedet voivat happamoitua ja lisätä metallikuormitusta pintavesissä. Räjätystyöt voivat puolestaan lisätä typpikuormitusta, ja työkoneiden sekä laitteiden mahdolliset vuodot voivat johtaa öljyjen, polttoaineiden, voiteluaineiden tai jäähdytysnesteiden päättymiseen ympäristöön.

Suurin osa vaikutuksista on lyhytkestoisia. Turvemailla tai happamilla sulfaattimailla tapahtuva rakentaminen ja kuivatus voivat kuitenkin aiheuttaa pintavesiin kuormitusta pitkäaikaisesti.

Hankkeen vaikutuksia hankealueen ja sen alapuolisten vesistöjen hydrologiaan arvioitiin suhteuttamalla rakennustöiden laajuus hankealueen pinta-alaan sekä hankealueella sijaitsevien Natura- vesistöjen valuma-alueiden pinta-aloihin. Tarkastelun perusteella hankevaihtoehtojen käsittelyt pinta-alat valuma-alueilla ovat pääsääntöisesti enintään 3 %, Kusiojan osalta enintään 11 % (VE1), mikä ei katsota merkittävän heikentäväksi vaikutukseksi.

Eri hankevaihtoehtojen rakentamisen aiheuttamia laadullisia vaikutuksia hankealueella sijaitseviin Natura- vesistöihin tarkasteltiin fosforikuormituksen osalta ensimmäisen vuoden aikana. Tarkastelun perusteella fosforikuormituksen kasvu on pieni suhteessa vesien keskivirtaamiin.

Entiselle turvetuotantoalueelle sijoitettavan aurinkovoimalan rakentamisen arvioidaan lisäävän pintavesien valunnan 1,2- kertaiseksi (VE1) tai 1,1-kertaiseksi (VE2). Tarkastelun perusteella vedet laimenevat Natura-alueeseen kuuluvissa vesistöissä suhteissa 1:10 (Kusioja), 1:110 (Sorsuanoja) ja 1:300 (Nuorittajoki). Aurinkovoimalan toteuttamisen ei arvioida voimistavan merkittävästi alueelta lähtevää kuormitusta, vaan kuormitusvaikutus olisi kummassakin vaihtoehdossa nykytilannetta vähäisempi.

Suunniteltujen sisäisten sähkölinjojen vaikutusten arvioidaan olevan hyvin vähäisiä, lyhytaikaisia ja paikallisia.

Yhteisvaikutusten tarkastelussa mainittiin alueen muita tuulivoimahankkeita, kuten Aittovaara, Pontema ja Maanselkä. Aittovaara-Pyhänselkän voimajohtohakkeen ei oleteta olevan merkittäviä yhteisvaikutuksia Mustasuo-Tynnyrikorven hankkeen kanssa. Viinivaara-Kälvasvaaran pohjavesihankeen vaikutusten virtaamiin todetaan olevan päinvastaisia Mustasuo-Tynnyrikorven hankkeen vaikutuksiin nähden. Mustasuo-Tynnyrikorven hankkeella ei arvioida olevan merkittäviä yhteisvaikutusta Natura-alueen (Natura-lomakkeessa merkittyjen) merkittävimpien uhkatekijöiden kanssa, koska hankkeen pintavesivaikutukset ovat pääasiassa ohimeneviä ja lieviä.

Natura-arvioinnissa esitetään vaikutusten lieventämismahdollisuuksia ja suosituksia.

1.2 Lupa- ja valvontaviraston lausunto Natura-arvioinnista

Natura-arvioinnin asianmukaisuus

Natura-arviointi on luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla. Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa edellytetty arviointimenettely on toimeenpantu luonnonsuojelulain 35 §:llä. Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisen arviointi- ja lausuntomenettelyn tehtävänä on tuottaa objektiivista tietoa viranomaiselle sen varmistamiseksi, että hanke ei yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja.

Oikeuskäytännön mukaan asianmukainen arviointi sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily ehdotettujen töiden vaikutuksista kyseessä olevaan alueeseen (mm. asiat C-236/01, kohdat 106 ja 113, C-127/02, kohta 59, C-304/05, kohta 69). Arviointia ei voida pitää asianmukaisena, jos alueen luontotyyppejä ja lajeja koskevat tiedot puuttuvat tai ne eivät ole luotettavia eivätkä ajantasaisia (mm. asia C-43/10, kohta 115). Natura-arvioinnin tulee muodostaa itsenäinen kokonaisuus, jossa johtopäätökset perustellaan täsmällisiin tieteellisiin seikkoihin perustuen. Vaikutukset suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin tulee arvioida yksin ja yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa (mm. asiat C-127/02, C-6/04, C-98/03, C-538/09).

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arviointi ei ole asianmukaisesti laadittu sen arvioimiseksi, heikentääkö arvioitu hanke niitä luonnonarvoja, joiden perusteella Kiiminkijoen Natura-alue on hyväksytty Natura 2000 verkostoon, vaan siinä on seuraavaksi käsiteltäviä puutteita.

Hankevaihtoehtojen vaikutustenarvioinnit on täydennettävä siten, että ne ovat riittävästi perusteltuja ja läpinäkyviä. Arviointitulosten on perustuttava riittäviin tietoihin.

- Hankekuvaus on selkeytettävä vaikutusmekanismien kannalta olennaisten tekijöiden osalta. Erityisesti tulee esittää konkreettiset ja yksityiskohtaiset kuvaukset Natura-vesistöjen sekä niihin hydrologisesti yhteydessä olevien ojien läheisyydessä toteutettavista toimenpiteistä, kuten vesistöjen ylityksistä, asennettavista rummuista sekä maamuokkaus- ja räjäytystöistä.
- Natura-vesistöjen lähelle suunniteltujen toimenpiteiden vaikutukset tulee arvioida kohdekohtaisesti (vesistöjä ylittävät tiet, läheiset tuulivoimalat, aurinkovoimala) huomioiden vaikutusmekanismit ja kohteiden nykytila. Vaikutukset tulee arvioida koko hankkeen elinkaaren ajalta.
- Vaikutukset veden laatuun tulee arvioida siten, että kaikki olennaiset vaikutusmekanismit ja fysikaalis-kemialliset muuttujat otetaan huomioon. Arvioinnin tulisi perustua määrällisiin tietoihin.
- Eri hankkeiden ja suunnitelmien aiheuttamien yhteisvaikutusten osalta hankevaihtoehtojen VE1–VE3 arviointia tulee laajentaa ja selkiyttää. Arvioinnit tulee

perustella tarkemmin ottaen huomioon kaikentyyppinen Kiiminkijoen Natura-alueeseen kohdistuva maankäyttö.

- Vaikutukset tulee arvioida sekä ennen lieventämistoimenpiteitä että niiden jälkeen.
- Merkittävien haitallisten vaikutusten lieventämiseen on sitouduttava asianmukaisin keinoin, esim. aurinkovoimalan vesiensuojelurakenteet.
- Suojeluperusteisiin, joiden heikentyminen poissuljetaan lieventävillä toimenpiteillä, on kohdennettava asianmukainen seuranta.

Arvioinnin toteuttamistapa

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arvioinnissa on tunnistettu Kiiminkijoen Natura-alueen luontoarvot. Hankkeen tekninen kuvaus on yleispiirteisesti varsin kattava, ja suunniteltujen rakenteiden sijainnit suhteessa Natura-alueeseen on pääosin esitetty havainnollisesti. Myös rakennettava pinta-ala eri hankevaihtoehtoissa on esitetty selkeästi. Yksityiskohtaisempi kuvaus Natura-alueeseen vaikuttavista toimenpiteistä on kuitenkin puutteellinen. Tällaisia ovat esimerkiksi konkreettiset tiedot tiestön rakentamisen yhteydessä tarvittavien alitusrakenteiden määrästä ja toteuttamisesta, Natura-vesistöjä ylittävien tieosuuksien toteuttamisesta, ojituksista, läjityksistä, räjäytystöiden sijainneista sekä maa-ainesten poistosta ja maamassojen vaihdosta. Näiden osalta myös vaikutusten arviointi on jäänyt puutteelliseksi. Kaikkia arvioinnissa esitettyjä toteamuksia ei ole perusteltu, mikä heikentää arvioinnin luotettavuutta.

Kiiminkijoen Natura-alueesta saadut biotooppitiedot eivät ole olleet kattavia, eikä niihin ole sisältynyt hankkeen kannalta keskeisiä virtavesiä ja järviä. Kusijärvi ja Saari-Sorsua on tulkittu kuuluvan suojeluperusteluontotyyppiin humuspitoiset järvet ja lammet (3160), Kusioja, Sorsuanoja, Korpisenoja ja Pallo-oja suojeluperusteluontotyyppiin pikkujoet ja purot (3260) sekä Nuorittajoki ja Kiiminkijoki suojeluperusteluontotyyppiin luonnontilaiset jokireitit (3210). Lupa- ja valvontavirasto pitää esitettyä tulkintaa oikeansuuntaisena, mutta muistuttaa, että Natura 2000 -luontotyyppien inventointiohjeen mukaan luontotyypit 3210 (luonnontilaiset jokireitit) ja 3260 (pikkujoet ja purot) voivat olla päällekkäisiä, jolloin luontotyyppi 3260 ilmoitetaan toisena luontotyyppinä. Natura-arvioinnin taulukossa esitetty luontotyyppi (3310) vastaa Natura-lomakkeessa nimityksellä 3110 (karut kirkasvetiset järvet) esitettyä samaa luontotyyppiä.

Arvioinnissa on hyödynnetty hyvin saatavilla olevaa aineistoa vesistöjen nykytilasta lukuun ottamatta Metsätaloudelle herkät vesistöt -paikkatietoaineistoa, josta olisi saatu lisätietoa vesistöjen herkkyydestä metsätaloustoimenpiteille ja vastaaville vaikutuksille, kuten hankkeen yhteydessä tehtäville hakkuulle. Aineiston ohjeistuksen mukaan näiden osalta tulee kiinnittää erityistä huomiota vesiensuojelun tehostamiseen ja varovaisuusperiaatteen noudattamiseen vesistöjen läheisyydessä tai niiden vaikutusalueella toimittaessa. Natura-arvioinnissa Natura-vesistöjen herkkyytason on katsottu olevan suuri, vaikka osa hankealueen puroista on arvioitu luonnontilaltaan muuttuneiksi. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että Natura-alueeseen kuuluvien vesistöjen herkkyytaso on erittäin suuri jo niiden suojelustatuksen vuoksi. Lisäksi ne ovat edellä mainitun aineiston perusteella erittäin

herkkiä metsätaloustoimenpiteille ja niihin verrattaville vaikutuksille, kuten hankkeen yhteydessä tehtäville puuston hakkuille ja kuivatustoimille.

Vesistöjen muuttuneisuus eli heikentynyt luonnontila korostaa niiden herkkyyttä, koska kaikki lisäheikentäminen vaarantaa sekä vesistön tilatavoitteiden saavuttamisen. Natura-vesistön tilatavoite voidaan rinnastaa Natura-alueen suojelutavoitteeseen.

Hankkeen pääasialliset pintavesivaikutusten mekanismit on tunnistettu. Kaikkia mainittuja vaikutusmekanismeja ei kuitenkaan ole huomioitu vaikutustenarvioinnissa, minkä vuoksi arviointi on osin puutteellinen.

Hankkeen rakentamisen vaikutukset alueen hydrologiaan on tarkasteltu eri hankevaihtoehtoissa ja valuma-alueittain suhteuttamalla rakennustöiden arvioitu laajuus hankealueen pinta-alaan sekä hankealueella sijaitsevien Natura-vesistöjen valuma-alueen pinta-aloihin. Lupa- ja valvontavirasto pitää menetelmää lähtökohtaisesti toimivana yleiskäsityksen saamiseksi hydrologisista vaikutuksista. On kuitenkin huomioitava, että pelkkä muokattavan alueen pinta-ala ei ratkaise hydrologisen vaikutuksen suuruutta. Esimerkiksi ojituksen seurauksena veden johtumisessa ja valuma-alueissa voi tapahtua vähäistä suurempia muutoksia, vaikka käsitelty pinta-ala olisi pieni. Ojituksen vaikutus hydrologiaan on tunnistettukin vaikutusmekanismina, mutta sen huomioiminen varsinaisessa vaikutustenarvioinnissa on jäänyt puutteelliseksi.

Arviointi perustuu lisäksi kirjallisuuslähteessä esitettyyn arvioon, jonka mukaan metsätalouden hydrologiset vaikutukset alkavat erottua vasta, kun valuma-alueen pinta-alasta käsitellään yli 15–20 %. Arvioinnin yhteydessä lasketut arvot jäävät tämän vaihteluvälin alle, minkä perusteella on päätelty, että merkittäviä hydrologisia vaikutuksia ei ole. Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa, että viitattu julkaisu on kirjallisuuskatsaus, eikä siitä käy ilmi, miten kyseisiin arvioihin on päädytty. Alkuperäisiä tiedonlähteitä tai tiedon soveltuvuutta tuulivoimahankkeen vaikutustenarviointiin ei ole arvioinnissa tarkasteltu. Tämän vuoksi arvion soveltuvuuteen kyseisessä Natura-arvioinnissa liittyy epävarmuutta.

Huomioitavaa on, että hakkuiden ja rakentamisen vaikutukset voivat ilmetä jo pienillä käsitellyillä osuuksilla, jolloin ne eivät ole vielä koko valuma-alueen tasolla mitattavissa. Tällöin hydrologiset ja sitä kautta myös ekologiset vaikutukset korostuvat erityisesti kohteen läheisyydessä sekä pienissä latvavesissä, mikä on Natura-arvioinnissa erityisesti huomioitava, kun tarkastellaan suojeluperusteena olevaan luontotyyppiin *pikkujoet ja purot* kohdistuvia vaikutuksia.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että hydrologisten vaikutusten arviointiin liittyy puutteita ja epävarmuutta, eikä arviointia voida pitää täysin asianmukaisena. Epävarmuudet korostuvat hankevaihtoehtoissa VE1 ja VE2, joiden rakennettavan alueen pinta-ala on suurin.

Tuulivoima-alueiden vedenlaatuun kohdistuvien vaikutusten arviointi on tehty ainoastaan rakentamisvaihetta seuraavan vuoden ja fosforikuormituksen osalta, mitä Lupa- ja valvontavirasto pitää puutteena. Arvioinnin muussa osassa esitettyjen tietojen mukaan vaikutukset ovat suurimmillaan rakentamisvaiheessa, mutta osa vaikutuksista on myös pitkäaikaisia. Tämän vuoksi on perusteltua tarkastella vaikutuksia koko hankkeen elinkaaren ajalta. Tuulivoimahankkeen aiheuttaman fosforikuormituksen on todettu lisääntyvän ei-merkittävästi. Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että voimassa olevassa vesienhoitosuunnitelmassa Kiiminkijoki–Kuivajoki-suunnittelualueelle on asetettu noin 25 %:n kuormituksen vähennystavoite. Näin ollen vähäinenkin kuormituksen lisääntyminen ei ole vesien tilatavoitteen mukaista.

Arvioinnissa ei ole huomioitu muita kuormitustekijöitä, kuten typpi-, humus- ja kiintoainekuormitusta. Tätä Lupa- ja valvontavirasto pitää merkittävänä puutteena hankkeen vedenlaatuvaikutusten arvioinnissa.

Yleisarvioinnin lisäksi on perusteltua tarkastella Natura-vesistöjen läheisyyteen suunniteltuja toimenpiteitä kohdekohtaisesti.

Aurinkovoimalan rakentamisen vaikutuksia alueen läheisyydessä virtaavien Natura-vesistöjen, Kusiojan ja Sorsuanojaan, hydrologiaan ei arvioida merkittäviksi nykytilanteeseen verrattuna, ja toisaalla tekstissä niiden arvioidaan olevan jopa nykytilannetta vähäisempiä. Perusteluina esitetään, että aurinkovoimalan valuma-alue ei ole nykytilassa luonnontilainen ja että virtaamamuutokset ovat mahdollista viivyttää alueella.

Vanhalle turvetuotantoalueelle suunnitellun aurinkovoimalan vaikutukset Natura-vesistöjen vedenlaatuun ei ole tarkasteltu. Perusteluna esitetään, että alueella on turvetuotannon jäljiltä käytössä erillinen vesienhallintajärjestelmä. Turvetuotantoalueen maankäytön muuttamisen aurinkovoima-alueeksi ei arvioida merkittävästi lisäävän alueelta lähtevää kuormitusta, edellyttäen, että alueen vedet käsitellään asianmukaisilla vesienkäsittelyrakenteilla.

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että aurinkovoimalaan liittyvä arviointi on puutteellinen, eikä sitä voida pitää asianmukaisena. Merkittäviä puutteita liittyy muun muassa alueen nykytilan sekä olemassa olevan ja aurinkovoimalan yhteydessä toteutettavan vesienkäsittelyjärjestelmän kuvaukseen. Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että Euroopan komission luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevän ohjeen (Euroopan komissio, Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö 2019) mukaan asianmukaisen arvioinnin pitää sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily ehdotettujen töiden vaikutuksista kyseessä olevaan alueeseen.

Arvioinnissa todetaan, ettei hankkeella ole merkittäviä yhteisvaikutuksia Natura-alueen merkittävimpien uhkatekijöiden (esim. metsätalous) kanssa. Tällainen johtopäätös kuitenkin edellyttää, että hankkeen vaikutukset ovat ohimeneviä ja lieviä. Lupa- ja valvontavirasto ei pidä arviota luotettavana edellä esitetyt arvioinnin puutteet huomioon ottaen. On lisäksi huomioitava, että tuulivoimarakentamisen vaikutukset kohdistavat

pintavesiin pitkälti samankaltaista kuormituspainetta kuin metsätalous. Tällaisen paineen lisääntyminen, vaikka määrällisesti vähäisenäkin, voi olla vesimuodostuman tilatavoitteiden saavuttamisen tai ylläpitämisen kannalta merkittävää. Tämä voidaan tulkita merkittäväksi heikentäväksi vaikutukseksi myös Natura-alueen suojeluperusteiden näkökulmasta.

Valuma-aluekohtaisesti eriteltyjen hankkeen rakennus- ja toiminnanaikaisten vaikutusten ei esitetä vaikuttavan merkittävästi valuma-alueiden hydrologiaan. Tarkastelussa ei kuitenkaan ole huomioitu valuma-alueiden jo nykytilanteessa muuttuneen pinta-alan osuutta, jonka päälle tämän hankkeen mahdolliset vaikutukset kumuloituvat. Näin ollen valuma-aluekohtaisista hydrologisten vaikutusten arvioinneista puuttuu olennaista tietoa vaikutusten merkittävydestä. Puute korostuu erityisesti niillä hankealueen valuma-alueilla, joista merkittävä osa on jo nykytilanteessa muuttuneessa tilassa toteutuneen ja tulevaisuudessa jatkuvan maankäytön seurauksena riippumatta siitä, toteutuuko tämä hanke vai ei.

Hankevaihtoehtojen VE1–VE3 yhteisvaikutusten arvioinnissa on huomioitu vain osa Natura-alueeseen kohdistuvista maankäytön vaikutuksista, kuten Viinivaara–Kälväsvaaran pohjavesihanke. Tämän vuoksi arviointituloksiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. Lähimmät tuulivoimahankkeet sekä Aittovaara–Pyhänselkä 400–110 kV:n voimajohtohanke on mainittu, mutta niiden osalta ei ole esitetty asianmukaisesti perusteltua yhteisvaikutusten arviointia.

Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että Natura-arvioinnissa yhteisvaikutuksilla tarkoitetaan kaikkia niitä vaikutuksia, jotka kohdistuvat samaan suojeluperusteeseen riippumatta siitä missä Natura-alueen osissa, milloin ja millä tavalla vaikutukset ilmenevät. Vaikutusten arvioinnissa keskitytään niihin vaikutuksiin, jotka ovat suurempia kuin Natura-aluetta verkostoon ehdotettaessa. Euroopan komission luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevän ohjeen (Euroopan komissio, Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö 2019) mukaan Natura-arvioinnissa tulisi ottaa huomioon kaikentyyppiset suunnitelmat tai hankkeet, jotka voivat yhdessä tarkasteltavien suunnitelmien tai hankkeiden kanssa aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia. Kumulatiivisten vaikutusten tarkastelun kohteeksi voidaan ottaa huomioon jo toteutuneet, hyväksytyt ja vasta ehdotetut hankkeet ja suunnitelmat.

Arvio vaikutuksista Kiiminkijoen suojelutavoitteisiin

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että Kiiminkijoen - Natura-alueen suojelutavoitteena on alueen olemassa olevan tilan säilyttäminen tai parantaminen. Natura-alueen suojelutavoitteiden ja vesienhoidon tavoitteiden mukaisesti vesistöön jo nykytilassa kohdistuvia paineita tulisi vähentää eikä lisätä.

Koska Mustasuo-Tynnyrikorven tuuli- ja aurinkovoimahankkeen tuulivoimahankkeen vaihtoehtoista VE 1 - VE 3 aiheutuvia heikentäviä vaikutuksia suojelun perusteena olevalle

luontotyypeille ei voida varmuudella poissulkea, suunniteltua toimintaa ei voida katsoa Natura-alueen suojelutavoitteiden mukaiseksi.

Natura-arvioinnissa esitetyn mukaisesti tuulivoimahankkeen rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvia heikentäviä vaikutuksia kohdistuu Natura-alueen suojeluperusteluontotyyppeihin 3260 *pikkujoet ja purot* (Pallo-oja, Korpisenoja, Kusioja, Sorsuanoja) ja 3160 *humuspitoiset järvet ja lammet* (Kusijärvi). Vaikutusten ei arvioida olevan merkittäviä. Hankevaihtoehtojen VE1-VE3 välillä ei arvioida olevan merkittäviä eroja. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että arviointiin liittyy epävarmuutta ja se perustuu osin puutteellisiin tietoihin sekä edellytyksiin eikä täytä asianmukaisen Natura-arvioinnin vaatimuksia. Epävarmuus koskee erityisesti suojeluperusteena olevia luontotyyppejä 3260 *pikkujoet ja purot* sekä 3210 *luonnontilaiset jokireitit*, joiden osalta merkittäviä heikentäviä vaikutuksia ei voida varmuudella sulkea pois.

Hankevaihtoehtoissa VE1 ja VE2 suunnitellun aurinkovoima-alueen ei arvioida aiheuttavan merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin edellyttäen, että alueen vedet käsitellään asianmukaisin vesienkäsittelyratkaisuihin. Molempien vaihtoehtojen osalta virtaamamuutosten katsotaan olevan mahdollisia viivyttää alueella. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että ilman lieventämistoimenpiteitä Natura-arvioinnin perusteella aurinkovoimalahankkeen merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteina oleviin luontotyyppeihin 3260 *pikkujoet ja purot* sekä 3210 *luonnontilaiset jokireitit* ei voida varmuudella sulkea pois.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arvioinnin puutteiden vuoksi hankkeen yhteisvaikutusten arviointi ei ole asianmukainen, minkä vuoksi merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Kiiminkijoen Natura-alueen suojeluperusteisiin *pikkujoet ja purot*, *luonnontilaiset jokireitit* sekä Natura-alueen koskemattomuuteen ei voida varmuudella poissulkea.

Lupa- ja valvontavirasto ottaa kantaa Natura-alueeseen kohdistuvien vaikutusten merkittävyyteen, kun Natura-arviointia on täydennetty niin, että se täyttää asianmukaiselle arvioinnille asetetut vaatimukset.

Lupa- ja valvontavirasto yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn näkemykseen, ettei hankkeesta aiheudu heikennystä luontotyyppiin 3110 *karut kirkasvetiset järvet* eikä suojeluperustelajiin lietetatar. Lietetatar ei esiinny hankkeen läheisyydessä, vaan Kiiminkijoen suistossa.

Lieventävät toimenpiteet

Mikäli Natura-arvioinnissa merkittävien vaikutusten mahdollisuutta ei pystytä poissulkemaan, tulee vaikutuksia lieventää. Natura-arvioinnissa lieventäminen on tehtävä konkreettisin, todistetusti tehokkain ja suojeluperustekohtaisesti määritellyin toimin. Natura-arvioinnissa vaikutukset arvioidaan ensin ilman lieventävää toimenpidettä ja sitten sen kanssa.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että aurinkovoimalan osalta on laadittava asianmukainen lievennyssuunnitelma osana Natura-arvioinnin täydennystä.

Natura-arvioinnissa esitetään lieventämistoimenpiteitä myös muiden hankkeessa suunniteltujen toimenpiteiden osalta, mutta niiden konkreettinen toteutustapa, ajoitus ja kattavuus jäävät osin epäselviksi. Osa esitetyistä lieventämistoimenpiteistä on kuitenkin sisällytetty arvioinnin lähtöoletuksiin, kuten esimerkiksi vesivaikutusten huomioiminen teiden suunnittelussa. Epäselväksi jää, onko vaikutusten lieventämistä pidetty edellytyksenä sille, että vaikutukset arvioidaan ei-merkittäviksi.

Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että Euroopan komission luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevän ohjeen mukaan *lieventämistoimenpiteitä tarkastellaan 6 artiklan 3 kohdan yhteydessä, ja ne ovat kiinteä osa hankkeen eritelmiä tai edellytys hankkeen hyväksymiselle. Jokainen toimenpide on kuvattava yksityiskohtaisesti ja täsmennettävä, miten se poistaa tai vähentää todettuja haitallisia vaikutuksia ja miten, milloin ja kuka sen toteuttaa ja millaisia järjestelyjä otetaan käyttöön toimenpiteiden vaikuttavuuden seuraamiseksi ja tarvittavien korjaavien toimenpiteiden toteuttamiseksi.*

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, ettei edellä mainitussa ohjeessa esitetyt tietovaatimukset täyty tässä arvioinnissa lieventämistoimenpiteiden osalta, eikä niiden riittävyttä merkittävien haitallisten vaikutusten vähentämiseksi näin ollen ole riittävällä tavalla osoitettu. Lupa- ja valvontavirasto kiinnittää huomiota myös siihen, että Natura-arvioinnin perusteella jää epäselväksi, aiotaanko lieventämiskeinot toteuttaa, ja onko hankkeesta vastaava niihin sitoutunut.

Seuranta

Natura-arvioinnissa seurannalla varmistetaan lieventävien toimenpiteiden täytäntöönpanon onnistuminen (Komission tiedoksianto C(2021) 6913 Final). Seuranta on kohdennettava niihin suojeluperusteisiin, joiden heikentyminen on poissuljettu lieventävillä toimenpiteillä. Seurantasuunnitelma on oleellinen osa sellaista Natura-arviointia, jossa muuten mahdollisesti merkittäviä vaikutuksia lievennetään. Seurantasuunnitelman tulee sisältää odotettujen tulosten eli hypoteesien asianmukaisen dokumentoinnin.

Seurannalla ei voida korvata sitä, että Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyn perusteella merkittävien vaikutusten syntymättä jäämisen on oltava varmaa (EUTI C-239/04, C-142/16). Tästä huolimatta Lupa- ja valvontavirasto pitää tärkeänä, että seuranta on riittävän laaja havaitsemaan myös yllättäviä vaikutuksia.

1.3 Lupa- ja valvontaviraston johtopäätös Natura-arvioinnista

Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa hyväksyntänsä suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, ettei suunnitelma tai hanke vaikuta kyseisen Natura-alueen koskemattomuuteen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hankkeelle voi myöntää luvan tai suunnitelman hyväksyä vain, kun

Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin kohdistuvat merkittävästi heikentävät vaikutukset ovat poissuljettuja (LSL 39 §).

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, ettei suojelun perusteena olevien luontotyyppien *pikkujoet ja purot* sekä *luonnontilaiset jokireitit* osalta vaikutustenarviointia voida pitää asianmukaisesti toteutettuna. Näin ollen Natura-arviointi ei anna edellytyksiä merkittävien heikentävien vaikutusten poissulkemiseen. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että luontotyyppien *pikkujoet ja purot* sekä *luonnontilaiset jokireitit* sekä osalta esitettyä vaikutusten arviointia on täydennettävä.

Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa. Mikäli hankkeen suunnittelua halutaan jatkaa, on vaikutusten arviointia täydennettävä, ja täydennetystä arvioinnista on pyydettävä uusi lausunto luonnonsuojelulain 35 § mukaisesti.

2 Asian käsittelijät

Asian on esitellyt ylitarkastaja Antje Neumann ja ratkaissut ylitarkastaja Toni Etholén. Lausunto on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on lausunnon viimeisellä sivulla.

3 Maksun peruste

Luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitettu Natura-arviointia koskeva lausunto on valtioneuvoston asetuksen (1177/2025) liitteen mukaan Lupa- ja valvontaviraston maksullinen julkisoikeudellinen suorite, josta peritään ajankäyttöön perustuva maksu (83 euroa/tunti). Lausunnon valmisteluun on käytetty 36,5 työtuntia.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua Lupa- ja valvontavirastosta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä. Suoritemaksua koskeva oikaisuvaatimusohje on liitteenä.

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihe: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/66323/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/66323/2026 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Etholén Toni 26.06.2026 15:57

Esittelijä Neumann Antje 26.06.2026 15:01